

Valtiovarainministeriö

1/2

Viite:

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 16.2.2017 VM/1069/00.01.00.01/2016

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain ja turvallisuus-selvityslain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi valtion virkaan nimittämisen ja virkaan johtaviin opintoihin hyväksymisen perusteita. Perusteet koskisivat valittavan kansalaisuutta, sidonnaisuuksia ja luotettavuutta. Lisäksi ehdotetaan muutoksia ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä koskeviin turvallisuusselvityslain säännöksiin.

Luonnokseen sisältyy muutoksia valtion virkamieslain 7 §:ssä säädettyyn luetteloon viroista, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Kansalaisuutta koskeva nimittämisen edellytys koskisi nykyiseen tapaan myös henkilöitä, jotka määräaikaissa virkasuhteessa hoitavat virkoihin kuuluvia tehtäviä. Virkoihin kuuluvia tehtäviä on käytännössä mahdollista hoitaa myös tehtävään määrittämisen perusteella. Virkamiesoikeudessa on vakiintuneesti katsottu, että tehtävään määrittämisessä on otettava huomioon tehtävää vastaavan viran kelpoisuusvaatimukset. Tehtävään määrittäminen on tavanomainen menettely esimerkiksi ulkoasianhallinnossa ja puolustusvoimissa, joiden kaikki virat kuuluisivat ehdotuksen mukaan edelleen kansalaisuusvaatimuksen piiriin. Viime vuosina on tämän lisäksi useissa ministeriöissä otettu käytännöksi antaa määräys yksikön päällikön tehtävään virkaan nimittämisen sijasta. Tehtävään määrättävät virkamiehet ovat yleensä viroissa, joita kansalaisuusvaatimus ei koske. Kuitenkin kaikissa ministeriön yksikön päällikön viroissa edellytettäisiin ehdotuksen mukaan Suomen kansalaisuutta kuten nykyisinkin. Ehdotuksessa olisikin sopivaksi harkittavalla tavalla otettava huomioon virkoja vastaavien tehtävien hoito tehtävään määrittämisen perusteella.

Luonnoksessa ehdotetaan valtion virkamieslain 8 c §:n lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan nimitysharkinnassa olisi varmistettava muun muassa nimitettävän henkilön nuhteettomuus sekä se, että hänellä ei ole viran tehtävien asianmukaista hoitoa vaarantavia sidonnaisuuksia ja että hänellä on muutoinkin edellytykset hoitaa tehtävänsä luotettavasti. Ehdotuksen perustelujen mukaan nuhteettomuutta, riippumattomuutta ja muuta luotettavuutta koskevilla vaatimuksilla voisi olla erilainen merkitys ja painoarvo eri viroissa ja tehtävissä. Perustelujen mukaan näiden ominaisuuksien arvioinnin tehtäväsidonnaisuus on otettu huomioon säännöksen muotoilussa (yksityiskohtaiset perustelut s. 30-31). Ehdotetun säännöksen sanamuodosta puuttuu kuitenkin nuhteettomuuden osalta yhteys viran tehtävien asettamiin vaatimuksiin. Ottaen huomioon, että nuhteettomuuden vaatimus koskisi kaikkia valtion virkoja, sen suhteuttaminen kuhunkin tehtävään tulee ilmaista selväsanaisesti pykälätekstissä eikä ainoastaan perusteluissa. Säännöksen sanamuoto on siten tarkistettava muotoilultaan perusteluissa tarkoitettun mukaiseksi.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Maija Salo